

Gestió del patrimoni artístic

2014/2015

Codi: 100557

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500239 Història de l'art	OT	3	0
2500239 Història de l'art	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Maria Teresa Blanch i Bofill

Correu electrònic: Teresa.Blanch@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Maria Teresa Blanch i Bofill

Prerequisits

Tenir nocions sobre la història de l'art, el patrimoni, la museologia i la museografia.

Objectius

Assignatura pensada per donar coneixements i eines als alumnes vers la gestió del patrimoni en general i l'artístic en particular.

Objectius formatius de l'assignatura:

- 1) Categoritzar i conèixer les funcions que desenvolupen cadascun dels professionals que intervenen en la gestió del patrimoni artístic.
- 2) Facilitar elements que portin a la reflexió sobre els models de gestió del patrimoni artístic vers la conservació i difusió dels objectes.
- 3) Plantejar vies de solució a possibles problemes que poden sorgir en el desenvolupament de l'activitat professional dins l'àmbit de la gestió del patrimoni artístic: comissaris, tècnics, gestors,...

Competències

Història de l'art

- Demostrar que es tenen coneixements bàsics de museologia i museografia, així com de la problemàtica actual sobre la conservació i la restauració del patrimoni artístic
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dissenyar, produir i difondre projectes de gestió del patrimoni artístic..
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional
- Organitzar el comissariat d'exposicions de caràcter permanent i de caràcter temporal.

- Organitzar projectes educatius en diferents nivells de l'ensenyament de la història de l'art, aplicant els coneixements instrumentals relatius a la disciplina.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptes bàsics de museologia i museografia
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
3. Analitzar els debats actuals o passats sobre gestió, conservació, restauració i sistemes de documentació del patrimoni artístic.
4. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
5. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
6. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
7. Aplicar les disposicions i els principis jurídics internacionals, estatals i autonòmics relatius a la gestió del patrimoni artístic.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa
9. Comentar oralment una imatge artística utilitzant la terminologia adequada
10. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables a un cas pràctic de gestió, documentació i conservació del patrimoni artístic.
11. Contrastar els diferents marcs jurídics aplicables al patrimoni artístic
12. Coordinar equips de treball, desenvolupant habilitats de resolució de conflictes i presa de decisions
13. Dissenyar i aplicar programes d'educació en els diferents àmbits de la història de l'art.
14. Dissenyar programes d'exposicions temporals i permanents incloent-hi la programació d'activitats de caràcter pedagògic per a públic escolar i familiar
15. Dissenyar un programa museogràfic.
16. Dissenyar, produir, difondre i comercialitzar un producte cultural
17. Elaborar fitxes de catàleg i inventari del patrimoni arquitectònic o artístic.
18. Estimular la creativitat i fomentar idees innovadores.
19. Exposar els conceptes propis de la història de l'art.
20. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
21. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants
22. Planificar i aplicar projectes i programes museogràfics, utilitzant els coneixements adquirits sobre museologia.
23. Produir un projecte de gestió i conservació del patrimoni artístic
24. Redactar informes d'expertització artística.
25. Redactar memòries de restauració del patrimoni arquitectònic i artístic.
26. Saber exposar amb eficàcia els coneixements, oralment i per escrit.
27. Treballar en equip, respectant les opinions alienes i dissenyant estratègies de col·laboració.
28. Utilitzar els coneixements adquirits en l'elaboració de fitxes, memòries i dictàmens relacionats amb la conservació, la documentació i la difusió del patrimoni artístic (catalogació i inventari, memòries de restauració, expertització artística).

Continguts

- 1) Introducció: definició de conceptes, informació sobre els organismes que tenen responsabilitats en la gestió del patrimoni artístic. Reflexions sobre la gestió del patrimoni artístic en l'actual context social del segle XXI, tenint en compte la crisi actual.
- 2) Polítiques de recerca i adquisició de béns.
- 3) Polítiques de gestió del patrimoni artístic
- 4) Anàlisi de la professió.
- 5) Funcions i finalitats de les institucions culturals.
- 6) Protocols i procediments en la documentació.
- 7) Disseny, planificació i formes de presentació de les exposicions
- 8) Aspectes tècnics i formals en la gestió d'exposicions d'art.
- 9) Els elements de difusió: catàleg, fulls de sala, opuscles, etc.

Metodologia

El tipus de docència és presencial i l'alumne haurà de realitzar un treball continuat al llarg del curs. Les sessions magistrals, les visites a institucions i professionals de la gestió del patrimoni artístic, les pràctiques d'aula, la lectura obligatòria i les tutories en grup o individuals serviran per dirigir l'aprenentatge dels continguts i de les competències.

L

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Treball autònom dels alumnes	36	1,44	3, 7, 10, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 23, 24
classes magistrals	40	1,6	1, 3, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 16, 22, 23, 28
Tipus: Supervisades			
Recerca de dades amb les noves tecnologies	15	0,6	1, 4, 8, 22
Visites tècniques a institucions de gestió del patrimoni artístic i a professionals de l'àmbit amb la professora.	12	0,48	10, 12, 18, 22, 28
Tipus: Autònomes			
Treball en grup	47	1,88	8, 12, 18, 24, 25, 26, 27

Avaluació

Avaluació continuada

C

- Percentatge de cada part:

20 % : assistència i participació a les classes, tutories, seminaris i .

40 % : exercicis escrits (treball, ressenya de la lectura obligatòria, documentació...).

40 % : prova o proves escrites.

NOTES MOLT IMPORTANTS

* L'entrega d'un exercici escrit (qualsevol treball o prova de control) comporta un "acte de presència" en l'assignatura i, per tant, exclou l'opció del "no presentat" en les qualificacions finals.

* Durant el període de la reavaluació únicament existeix la possibilitat de repetir la prova o les proves escrites tipus examen realitzades al llarg del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a les classes, visites a les institucions de patrimoni artístic i als professionals de l'àmbit	20%	0	0	2, 4, 5, 12, 15, 19, 21, 22, 23
Prova escrita individual	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 25, 27, 28
Treball de grup	40%	0	0	1, 6, 8, 9, 10, 11, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 28

Bibliografia

LECTURES OBLIGATÒRIES

- Dossier de lectures sobre articles diversos i capítols de la bibliografia que s'esmenta en aquest programa i que fan referència al temari.
- MARZO, JORGE LUIS (2013). L'era de la degradació de l'art. Poder i política cultural a Catalunya.

BIBLIOGRAFIA RECOMENADA

- FORNIÉS MATÍAS, ZOEL (2011). La climatización de los depósitos de archivos, bibliotecas y museos como método de conservación. Gijón. Ed. TREA.
- MOYANO, N (2011). La climatización e iluminación de la sala durante las exposiciones de obras de arte. Gijón. Ed. TREA.
- TORTAJADA HERNANDO, SONIA (2011). La conservación preventiva durante la exposición de esculturas en piedra. Gijón. Ed. TREA.
- JIMÉNEZ DE GARNICA, REYES (2011). La conservación preventiva durante la exposición de dibujos y pinturas sobre lienzo. Gijón. Ed. TREA
- RIBERA ESPLUGAS, CAROLINA (2011). Las vitrinas como medio de protección de las obras de arte en las exposiciones. Gijón. Ed. TREA.
- SEDANO ESPÍN, PILAR (2011). Función y gestión del departamento de conservación en dos grandes museos: Museo Nacional del Prado y Museo Nacional Reina Sofia. Gijón. Ed. TREA
- LEÓN, AURORA (2010). El museo: teoría, praxis y utopía. Madrid. Ed. Catedra.
- MASCARELL, F (2007). Barcelona y la modernidad. La ciudad como proyecto de cultura. Gedisa editorial.
- ROSELLÓ CERZUELA, D. (4ª Edición actualizada el 2007). Diseño y evaluación de proyectos culturales. Barcelona. Editorial Ariel. Colección Patrimonio.

- PÉREZ SANTOS, E (2000). Estudio de visitantes en museos -metodología y aplicaciones-. Gijón: Trea, SL
- BORONAT, MJ (1999). La política d'adquisicions de la Junta de Museus 1890-1923. Barcelona: Junta de Museus de Catalunya - Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Monografies de la Junta de Museus de Catalunya, 1)
- KOTLER, NEIL; KOLTER, PHILIP (2001). Estrategias y marketing de museos. Barcelona: Ariel - Patrimonio Histórico
- DDAA (1998). Manual jurídic dels museus. Qüestions pràctiques. Madrid: Diputació de Barcelona i Marcial Pons Ediciones Jurídicas y Sociales, SA
- ALONSO FERNÁNDEZ, L; GARCÍA FERNÁNDEZ, I (2001). Diseño de exposiciones. Concepto, instalación y montaje. Madrid: Alianza Editorial. Arte y Música
- HERNÁNDEZ, F (1998). El museo como espacio de comunicación. Gijón: Ediciones Trea, SL
- Revista del Castell-Ecomuseu Urbà de Rubí (2002). " Identitats de Rubí", núm.1. Rubí: Ajuntament de Rubí
- DDAA (2001). Gestión de proyectos culturales. Análisis de casos. Barcelona: Ariel Practicum
- DDAA (2001). Debates sobre arte " Los museos y la conservación del patrimonio". Madrid: Fundación BBVA
- Revista Catalana de Museologia (2004). "Mnemòsine" . Núm.1.Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya - Museu d'Història de Catalunya i Associació de Museòlegs de Catalunya-
- Revista Catalana de Museologia (2005). "Mnemòsine" . Núm.1.Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya - Museu d'Història de Catalunya i Associació de Museòlegs de Catalunya-
- BARRAL, X. (2000) Guia del patrimoni Monumental i Artístic de Catalunya. Vol. I. Barcelona. Ed. Pòrtic.
- FRANCESCO DAL CO; TOM MUIRHEAD. (1992) Los museos de James Stirling, Michael Wilford y Asociados. Colección de arquitectura. Ed. Electa, España
- RICO, JUAN CARLOS.(1999) Los conocimientos técnicos: museos, arquitectura, arte. Madrid. Sílex Ediciones
- 1994-2003 exposicions / CCCB. --Barcelona : Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 2007: 292 p. : il. ; 24 cm. --84-9803-181-2. B-061.1 CCCB 89
- Museo de León : guía / Textos: Luis Grau Lobo. --[León] : Junta de Castilla y León. Consejería de Cultura y Turismo, 2007: 263 p. : il. ; 24 cm. --84-9718-388-6. E-069 MUS E194
- PEREZ, AMALIA -GIL, JUEZ.- Gestión del patrimonio arqueológico : el yacimiento como recurso turístico . --Barcelona : Ariel, 2006: 311 p. : il. ; 24 cm. -- Ariel Patrimonio. --84-344-5207-3. A-902 PER
- Tecnologías para una museografía avanzada : 1r. encuentro internacional : Madrid, 21, 22 y 23 noviembre de 2005 / Comité organizador: ICOM-España ; Comité científico: Leticia Azcue, Rafael Azuar, Amparo Sebastián. --[Madrid] : ICOM-España, 2007: [150 p.] : il. ; 24 cm. --Bibliografía. --84-935584-0-6. CU-069 TEC
- Civilización: un viaje a las ciudades de la España Antigua : catálogo de la exposición : Alcalá de Henares, Antiguo Hospital de Santa María La Rica, 2 octubre de 2006 a 7 enero 2007 / Comissarios: Sebastián Rascón Marqués, Ana Lucía Sánchez Montes. --Alcalá de Henares : Ayuntamiento de Alcalá de Henares, DL 2006. --1: 328 p. : il. ; 30 cm. --Bibliografía. --84-87914-78-0. A-904 (061.4) CIV
- Memòria 2005 : Institut de Cultura de Barcelona. --Barcelona : Institut de Cultura, DL 2006: 103 p. : il. ; 29 cm B-061.1 ICUB 43
- El creixement de les col.leccions / Museu de les Arts Decoratives. --Barcelona : Institut de Cultura. Museu de les Arts Decoratives, 2006. --1: 55 p. : il. ; 21 cm B-069 MADB 246.
- DDAA. Exposiciones temporales. Organización, gestión y coordinación (2006). Ministerio de Cultura. Edita: Secretaria General Técnica. Subdirección General de Publicaciones , Información y Documentación. I.S.B.N.: 84-8181-325-7.
- BARRADO VÁZQUES, ANA. Jefe de Actividades Culturales del instituto Cervantes de Rabat. Coordinadora territorial de Cultura de los Institutos Cervantes de Marruecos. "Aproximación a la política cultural exterior de España" (2012)
- FALCÓN, VICTOR; IBÁÑEZ, MARÍA AMALIA; TANTALEÁN, HENRY. Acerca del Simposio "Colecciones de Museos e Investigación - Perspectivas críticas contemporáneas" (Lima, 25-27 de octubre de 2010). Perú.
- ASUAGA, C Y PEOMBO, C (2004): La Economía del arte bajo la óptica de la Teoría General del Costo. XXVII Congreso del IAPUCO.
- FREY, BRUNO (2000) La economía del arte. La Caixa. Colección de estudios económicos. Nº 18.
- FREY, B. (2005): "El Apoyo Público a las Artes" en Towse R. (2005): Manual de Economía de la Cultura.. Fundación Autor. Madrid.

- Guggenheim Bilbao (2003): Impacto Económico de las actividades del Museo Guggenheim Bilbao en la economía del País Vasco en el año 2002. MIMEO, Bilbao.
- HANCOCKS, ANTHEA. (1987): Museums exhibition as a tool for social awareness. Curator, v.30 N° 3 .New York.
- KRAUSS, ROSALIND.(1993): Arte en tránsito. La lógica cultural del museo tardocapitalista. Museos de Vanguardia. A & V. Monografías, 39 I y II. Madrid.
- PEACOCK, ALAN y GODFREY, CHRISTINE (1974): The Economics of Museums and Galleries en Towse, R. (ed.), Cultural Economics: The Arts, The Heritage and the Media Industries, vol. 1, Edward Elgar, Cheltenham, y en Lloyds Bank Review N° 111
- RAUSELL, PAU.(2001): " Un análisis de la gestión del Instituto Valenciano de Arte Moderno (IVAM)", en Bonet, Ll., Castañer, X.y Font J. (eds): Gestión de Proyectos Culturales. Análisis de casos. Edit. Ariel Practicum. Barcelona.
- Throsby, David (1994) The production and consumption of the arts: a view of cultural economist. Journal of Economic Literature. N° 33.
- PLA ESTRATÈGIC DE CULTURA DE BARCELONA (2006). ICUB. Ajuntament de Barcelona.
- PALOMARES SÁNCHEZ, BARBARA (2011). " Patrimonio cultural en España: Historia de un modelo de gestión y nuevos modelos de negocio". Portal Iberoamericano de Gestión Cultural.
- ARNALDO, J (1987). Fragmentos para una teoría romántica del arte. Madrid. Tecnos.
- GUALLARTE, C; GRANGER, J.R; RODRÍGUEZ, P (2005). El sector de contenidos digitales: agentes y estrategias. Barcelona, Centre d'Economia Industrial.
- Asociación de Artistas Visuales de Cataluña (2007): Las dimensión económica de las Artes Visuales en España. Informe disponible en http://www.aavc.net/aavc_net/html/modules.php?name=servicios&file=deav

e, consultado febrero de 2007

- MANUEL BORJA-VILLEL: "El arte se encuentra hoy en una posición de extrema fragilidad" (12/9/2002); El Mundo.El Cultural.
- Cuatro ejes para el Reina Sofía (20/5/2004); El Mundo.El Cultural.
- El Pompidou apuesta por el desorden (16/8/2005); El País, p.33.
- Chus Martínez: "Un centro de arte es un espacio político del que no debemos prescindir" (27/8/2005); El País.Babelia, p.11.
- Los grandes museos sacan obras de maestros para las subastas de Nueva York (1/11/2005); El País, p.44.
- Eduard Carbonell: "El modelo Thyssen no es adecuado" (30/9/2005); ElPaís.Cataluña, p.13.
- Los primeros diez años del MACBA (20/11/2005); La Vanguardia.
- Los museos abordan el problema de cómo coleccionar lo incoleccionable (14/2/2005); El País, p.46.
- Arte, relaciones y comisariados (18/5/2005); El País.Comunidad Valenciana, p.16.
- FREY, Bruno S. y POMMEREHNE, Werner W. (1991); "I musei e le gallerie d'arte" en 1991); Muse e mercati: indagine sull'economia dell'arte. Società editrice il Mulino, Bologna. pp.117-144.
- MOORE, Kevin (2005); "La planificación estratégica en los museos" en Museos.es, 1,32-47.
- VVAA (2011). El patrimonio cultural como símbolo: Actas Simposio Internacional. Fund. Del Patrimonio Histórico. ISBN9788493832810

WEBS

www.gestorcultural.org

www.vegap.es

www.musealia.com

www.nuevamuseologia.com

www.icom.museum : http://icom.museum/hist_def_eng.html

www.unesco.org

www.patrimonio-mundial.com

www.cultura.mecd.es

www.gencat.net

www.diba.es

www.museologia.net

www.aegpc.org

www.amc.org